

PRIKAZ
**VILENICA I VILENJAK. SUDBINA JEDNOG
PRETKRŠĆANSKOG KULTA U DOBA PROGONA
VJEŠTICA**

Zoran Čiča. Institut za etnologiju i folkloristiku, Biblioteka Nova etnografija, Zagreb 2002., str. 146.

Još dok je bio dijete Zoran se je Čiča upoznao s vješticama, vilama, vilenicama i vilenjacima, naravno kroz priče koje je slušao od starijih u krugu svoje obitelji. Kasnije, kad je uspješno završio studij etnologije na Filozofskom fakultetu u Zagrebu i zaposlio se u struci, odlučio se uhvatiti u kolo s tim mitskim bićima kako bi našoj znanstvenoj javnosti dao kulturno-antropološko tumačenje pojava vezanih uz pretkršćanski kult vještica. I tako je nakon mukotrpnog rada prikupljanja i analiziranja podataka o tome kultu napisao i uspješno odbranio magistarski rad pod naslovom: *Vještina vještica: Corpus delicti hrvatskih vještica*, na Odsjeku za etnologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu još 1995. godine.

Budući da je riječ o temi koja nije zanimljiva samo stručnoj čitalačkoj publici već i široj javnosti odlučeno je u Institutu za etnologiju i folkloristiku da se, nešto izmijenjen i nadopunjen, rad tiska kao posebna knjiga u biblioteci Nova etnografija pod navedenim novim naslovom.

Knjiga obuhvaća 124 stranice teksta te u prilogu popis upotrijebljene literature kao i sažetak na engleskom jeziku, što ukupno čini 146 stranica. Sadržaj knjige podijeljen je u pet poglavlja.

U Uvodu autor obrađuje fenomen progona vještica i analizira sadržaje o optužbama i iskazima tijekom procesa protiv žena koje su bile optužene da su vještice.

U drugom poglavlju pod naslovom *Od buntovnice do profesionalnog medija* autor iščitava tiskanu i rukopisnu literaturu raznih autora protestantskih i katoličkih krugova u srednjovjekovnoj Europi koji se bave istraživanjem progona vještica.

U trećem poglavlju pod naslovom *Poganka, Žrtva, Kazivačica* autor donosi i interpretira građu domaćih autora vezanu uz pojam progona vještica na našem prostoru.

U četvrtom poglavlju, koje nosi simbolički naslov "... To je bilo prin, prid trista godišća" autor govori o pojavljivanjima *tetke Vile* zabilježenima na prostorima nekadašnje Dubrovačke Republike kao o obliku pučkog religijskog sinkretizma tj. o miješanju poganske i kršćanske tradicije i svjetonazora.

I na kraju u petome, zaključnom poglavlju autor je sažeo cijelu priču o vješticama i vilenicama kao i o vješćima i vilenjacima na našem tlu.

Autor je zaključio da nije moguće ponuditi decidirane odgovore na mnoga pitanja koja su tek otvorena, ali je potrebno ispravno sagledati i valorizirati povijesne procese i njihov utjecaj na etnografsku građu.

U popisu iskorištene literature nalazimo 111 bibliografskih jedinica domaćih i stranih autora, čiji se radovi odnose na problematiku razmatranu u knjizi.

Dobro je da je knjizi pridodan i iscrpni sažetak na engleskom te ipak može poslužiti i čitateljima koji ne razumiju hrvatski.

U knjizi je gradivo obrađeno suvremenim znanstvenim pristupom i terminologijom i izvanredno je štivo stručnoj i široj čitalačkoj publici. Knjiga je strukturalno i metodički izvrsno koncipirana, popraćena najnovijom relevantnom literaturom te je odličan putokaz istraživačima koji se žele baviti fenomenom vila i vještica kao ostatkom slavenske poganske baštine.

Tomo Vinšćak